

Порушення кримінального провадження на досудовому розслідуванні в положеннях держави і права

Григорчук М. В.

кандидат юридичних наук,
професор кафедри державно-правових дисциплін,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
ORCID: 0000-0003-0523-030X

Мулик К. Т.

аспірант,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: muroslavgv@livekrokedu.onmicrosoft.com,
e-mail: catherinefm88@ukr.net,
ORCID: 0000-0001-7197-0061

Мета. Розкриття теоретичних та практичних проблем реформування досудового розслідування в положеннях держави і права.

Постановка проблеми. Правозастосовна діяльність органів досудового розслідування змінюється з роками, це обумовлено тим, що в законодавстві вносять зміни, які створюють нові прогалини. Проблеми, які виникають на стадії досудового розслідування порушення кримінальної справи, практики та теоретики, дискутують з приводу нагального розкриття полеміки при встановленні обставин злочинів.

Виклад основного матеріалу. Самостійна стадія порушення кримінальної справи приходить багато етапів перед прийняттям процесуальних рішень у суді залежить від завдання та перевірки матеріалів та виявлення порушення, які виникли в процесі здійснення протиправних дій.

За теоретичним змістом спрямованість держави координується теоретико-юридичними знаннями та їх системою, правовими засобами держав, які виокремлені теорією держави та права. Відповідно законом установлюють межові ознаки та порядок здійснення суб'єктами органами виконавчої влади своїх повноважень. Принаймні не погоджуюсь із висловом В. С. Зеленецького, що орган дізнання, який порушує кримінальне провадження, не є органом держави [10]. Значний потенціал у розв'язанні державних і правових проблем має теорія держави і права, що є однією з фундаментальних юридичних наук, яка досліджує основні властивості держави та права як складних соціальних явищ, процеси їх виникнення, становлення та перспективи розвитку, розробляє методологію їх наукового осмислення, формує державну і правову картину світу [9, ст.8].

Розкриваючи поняття злочину, С. М. Стахівський, Н. С. Карпов, О. В. Баулін зазначають, що, він вважається повністю розкритий, якщо встановлені: обставини, що підлягають доведенню у справі; подія злочину (час, місце, спосіб та інші обставини скоєння злочину); винність обвинуваченого у вчиненні злочину і мотиви злочину; обставини, що впливають на відповідальність обвинуваченого, а також інші обставини, що характеризують особу обвинуваченого; характер та їх можливі збитки [9].

Після прийняття процесуального рішення порушення кримінальної справи через призму внесення відомостей про злочин відповідно до ст. 214 КПК України (далі-КПК, КПКУ), та положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі-ЄРДР), затвердженого наказом Генеральної прокуратури України від 06.04.2016 №

139, до ЄРДР подаються обставини, що свідчать про вчинення злочину [8].

Порядок внесення відомостей до ЄРДР слідчим, прокурором, дізнавачем регулюється процесуальним положенням кодифікованого акта ст. 214 КПК України [2], межові ознаки, якого 24 години впливають на початок кримінального провадження Повністю погоджуюсь із висловлювання науковця Слінько С. В. щодо зобов'язань слідчого приймати всі необхідні заходи для встановлення конкретних подій злочину в межах своїх повноважень, а саме: викривання винних у скоєнні злочину; забезпечення підозрюваному і обвинуваченому можливості захищатися встановленими законом засобами, а також забезпечення охорони його особистих і майнових прав; прийняття заходів щодо охорони прав і законних інтересів потерпілих [7].

У своєму рішенні ККС ВС за змістом статті 214 КПК України дійшов висновку, підставою внесенням даних до ЄРДР є подання заяви (повідомлення) чи самостійне виявлення слідчим обставин. Відносно слідчий за своїми наслідками приймає процесуальне рішення про початок досудового розслідування, має перевірити достатність даних, що свідчить про реальне кримінальне правопорушення [3]. Відповідно суд при оцінці доказів загалом керується критерієм доведеності «поза розумним сумнівом» рішення у справі «Ірландії проти Сполученого Королівства» (Ireland v. the United Kingdom), від 18 січня 1978 року, п. 161, Series A № 25) [5]. Проте така доведеність може впливати із сукупності ознак чи схожих неспростовних презумпцій, достатньо вагомих, чітких і узгоджених між собою рішення у справі «Салман проти Туреччини» (Salman v. Turkey) [ВП], заява № 21986/93, п. 100, ECHR 2000-VII) [6].

У Рішенні ЄСПЛ справа «Аднаралов проти України», з посиланням на ст. 4 Конституції [1], ст. 94, 99-1, 214 КПКУ, що підставами порушення кримінальної справи в суді є достатні докази, які вказують на ознаки злочину [4]. Відповідно в рішенні ЄСПЛ «Ірландія проти Сполученого Королівства» суд при оцінював докази, керуючись критерієм «поза розумним сумнівом» [5]. При цьому зміст рішення суду ЄСПЛ «Салман проти Туреччини» впливає з неспростовних презумпцій, достатньо вагомих, чітких і узгоджених між собою [6].

Відповідно до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Європейська конвенція з прав людини) розслідування справи має призвести до покарання винних осіб у вчиненому злочині [7].

Варто зазначити, що закриття кримінальної справи перш за все залежить від прийнятих рішень справа «Ассенов та інші проти Болгарії» [11] з посилання на позицію справи «Танрікулу проти Туреччини», в якому суд повинен вжити всі розумні та допустимі заходи для забезпечення збирання доказів, що стосуються події, включаючи, серед іншого, покази свідків та висновки судових експертів [12].

Висновок. Отже, у теоретичному осмисленні встановлення інституту досудового розслідування-це початковий етап для розслідування злочину, від якого прокидається характер ведення справи в суді. Ураховуючи тенденції правового розвитку та міжнародно європейські стандарти, Україна посилила свою діяльність у захисті прав людини, що має на меті сприяти діяльності держави та органам досудового розслідування.

Ураховуючи вище викладене, у своїй діяльності органи досудового розслідування мають оцінювати правильно конкретну ситуацію та правильно реалізовувати норми права, дотримуючись вимог закону.

Ключові слова: досудове розслідування, внесення даних про злочин до ЄРДР, теорія держави та права.

Список використаних джерел

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88.
3. Рішення ЄСПЛ у справі «Аднаралов проти України» (Заява № 10493/12) від 27.02.2015, Стразбург.
4. Постанова ККС ВС у справі № 556/450/18 (провадження № 51-4229км20) URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100109396>.
5. Рішенні ЄСПЛ «Ірландія проти Сполученого Королівства» (Ireland v. the United Kingdom), від 18 січня 1978 року, п. 161, Series A № 25)
6. ЄСПЛ рішення у справі «Салман проти Туреччини» (Salman v. Turkey) [ВП], заява № 21986/93, п. 100, ECHR 2000-VII.
7. Слінько, С. В. Теорія і практика досудового розслідування: генезис та перспективи реформування : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09 / Сергій Вікторович Слінько; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ.-Дніпропетровськ, 2010.-40 с.
8. Наказ від 30.06.2020 № 298 «Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення» Офіс Генерального прокурора» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#top>.
9. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова.-К. : НАВС, Освіта України, 2017.-320 с.
10. Проблеми забезпечення ефективності діяльності органів кримінального переслідування в Україні : монографія / кол. авт. ; за заг. ред. В. І. Борисова, В. С. Зеленецького.-Х. : Право, 2010.-*** с
11. Рішення ЄСПЛ справа «М.С. проти Болгарії» (Case of M.C. v. Bulgaria) від 4 грудня 2003 року, Страсбург.
12. Рішення ЄСПЛ Справа «Мехді Танрікулу проти Туреччини» від 08.07.1999 року.